

erindres, hvad der er en Selvsølge, og hvad ogsaa udtrykkelig er sagt her, at man kan gaa til Skoledirektionen og til Amtsrådet, at Skolekommissionen altsaa paa ingen Maade er saaledes underordnet, at det er Sogneraadet, der tager endelig Bestemmelse, hvor der er Tale om Skoleundervisningen og Lærernes Embedsførelse, men at Skolekommissionen, dersom den ikke er tilfreds med Sogneraadets Beslutning, har Ret til at forlange Sagen indbragt for en høiere Autoritet. Særligt er der vel et nogen særdeles Grund til at vente, at en saadan Tilbøielighed til at modsætte sig Skolekommissionen vil vise sig, naar ikke denne Tilbøielighed kommer til at støtte sig paa det sørgelige Nethavert eller den sørgelige Lyst til Competencestrid, som man saa tit drager frem. Paa den anden Side maa jeg indrømme, at der ganske vist blandt de øvrige Bestemmelser vedkommende Skolekommissionens egen Forretningsførelse er enkelte, med Hensyn til hvilke der ogsaa i det andet Thing var nogen Tvivl, om de ikke mulligtvis kunde blive for besværlige for Skolekommissionen; men man er gaaet ud fra, at Skolekommissionerne skulde føle sig kaldede til at tage hele Skolevæsenet og Lærernes Stilling under en mere stadigt Overveielse end de have gjort tidligere. Er det Tilfældet, at der har været Skolekommissioner, som slet ikke have været samlede siden 1867, da er det vistnok i høj Grad uheldigt. Nu er det ganske vist, at ved at foreskrive, at Skolekommissionerne skulle samles hver anden Maaned, har man ikke opnaaet Sikkerhed for, at de udfolde virkelig og sand Interesse for Skolevæsenet, men det kan ikke nægtes, at Bestemmelsen staar i Forbindelse med den Opfattelse, at Skolekommissionen skulde i en høiere Grad tage sig af Skolevæsenet; end det tidligere har været Tilfælde. Det er derfor, at jeg som Minister ikke har kunnet finde Anledning til bestemt at sætte mig dertil, skøndt der ganske vist om dette Punkt var stor Strid.

Om man nu skal gaa ind paa en saadan Lov, som ikke har større Betydning end denne, maa jeg ganske vist henstille til Landstinget. Kun vil jeg sige, at naar man har sagt, at man maatte vente, indtil det hele store

Spørgsmaal om Skolevæsenets Ordning kunde tages under Overveielse, kan man upaatvibelig komme til at vente temmelig længe, selv med den bedste Villie til at gaa frem i saa Henseende. Det blev bemærket, at der egentlig Indgættning var slet i denne Sag siden 1814; dog var den ærede Rigsdagsmand her ved Siden af (Jessen) saa god at standse ved 1856, og det regner jeg ogsaa til min Fortjeneste dengang at have bragt Spørgsmaal frem, der vare af stor Betydning for Skolevæsenet. Man kan vel sige, at Loven af 1856 nærmest var af Betydning for Lærerne, men den var dertiljennem ogsaa af Betydning for selve Skolevæsenet; det var vel nærmest de økonomiske Spørgsmaal, den omhandlede, men den angik dog ogsaa Spørgsmaal vedrørende Undervisningen; men jeg skal ganske vist indrømme, at der staar Hovedspørgsmaal og maatte de vanskeligste Spørgsmaal tilbage. Jeg vil ikke tale om alle de andre Spørgsmaal, som frembyde sig — Spørgsmaalet om Skolefrihed eller Skoletvang og alle disse Spørgsmaal, som der ganske vist er en sørgelig vid Udfigt til aldrig at blive enig om —, men dertil er der et Spørgsmaal, som kunde være mere praktisk, og det er netop om en anden Ordning af Tilhnet i Ordets videste Forstand med Skolevæsenet, en ganske anden Ordning end den, man nu har. Dertil tror jeg der er en Trang, som paa flere Maader er sølelig, og jeg tror, at det vil være en Opgave, som man kunde samles om, og hvis Løsning er en Betingelse for at virke for Reformen i andre Henseender, saaledes at ved dens Gjennemførelse et stort Gode vil være opnaaet for Skolevæsenet. Men der vil dog vistnok hengaa længere Tid, inden man naar selv dette Maal, og jeg skulde dog mene, at det var ønskeligt i denne Mellemtid, der kan vare endel Aar, ikke at forulæmpes ved Competencestridigheder mellem Skolekommissionerne, som de nu ere, og Sogneraadene. Jeg vil tilstaa, at det har ganske sikkert foruden det Uhyggelige noget, man kunde næsten sige, Arimeligt ved sig, thi det er dog besynderligt om der absolut skulde være disse skarpe Konflikter mellem Sogneraadene og Skolekommissionerne paa Landet, af hvilke jo de to Med-